Ч. 161 Середа 22 липня (3 серпня) 1898. Рік VIII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій години по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої".

Передплата у Львові в агенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Староствах на провінциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·75
Поодиноке число 3 кр.

Вісти політичні.

(По смерти кн. Бісмарка, вірного слуги цісаря Вільгельма І. — До ситуациї в Австриї. — Переговори в справі мира і положенє Американців на Филипинах).

Ціла Німеччина, а з нею майже й ціла Европа а бодай праса европейска занята тепер лиш смертию кн. Бісмарка. Велике дерево коли упаде, наробить богато шуму а падаючи може ще бодай малою галузкою когось засягнути. То можна сказати і о покійнім кн. Бісмарку. Ще по смерти пригадав ся він цісареви Вільгельмови, з котрим вже не то не вязала его така дружба, як з его дідом Вільгельмом І, але ще й пастало роз'єдиненє, котре, як видко, позістало у кн. Бісмарка аж до смерти.

Зараз по смерти кн. Бісмарка телеґрафував цісар Вільгельм до его сина ґр. Герберта: „Жалую страту великого сина Німеччини, котрого вірність і спільний труд в ділі сполучення вітчини з'єднали ему дружбу мого діда на ціле житє і вічну вдячність німецкого народу. „Для тіла его кажу приготовити місце вічного упокою в берлиньскім соборі побіч моїх предків". За се послїдне предложенє ґр. Герберт подякував цісареви покликуючи ся на то, що покійний его батько лишив в своїй послідній воли точне письменне розпорядженє що до місця, в котрім его тіло має бути похоронене. З Фрідріхсруге доносять, що кн. Бісмарк велів похоронити ся в саскім лісї в місци напротив свого замку та бажав, щоби на его нагробнику була уміщена слідуюча напись: „Князь Бісмарк уроджений дня 1 цьвітня 1815 р., помер . . . вірний німецкий слуга цісаря Вільгельма І". З написи сеї несе ся мов би глухий гнїв на наслїдників Вільгельма І. На місци, котре вибрав собі покійник, має бути виставлена звичайна гробниця, в котрій побіч домовини кн. Бісмарка має бути уставлена після его волї також домовина его жінки. Бісмарк мав одного разу сказати: „Наймилїйше булоби менї, коли-б моя домовина спочивала під розлогим німецким дубом".

Над домовиною покійника має ся відбути нинї обряд релїґійний а відтак позістане домовина з тілом на місци аж до часу, коли буде гробниця готова. Однакож ще не рішено, чи тіло в домовині має позістати в тій самій комнаті, де покійник помер, чи буде перенесене до комнати на вежи. Забальсамоване тіло покійника зложено вчера около першої години до цинкової домовини а ту вложено до чорної дубової. Маляр Ленбах здоймив фотоґрафію з лиця покійника, котра має послужити ему до великого образу. Перед вечером зложив канцлер кн. Гогенльоге на домовинї вінець з білих рож з чорною лентою. Цісар розпорядив, що в честь покійника має ся відбути в Берлинї велике торжество жалібне. На площи королївскій, де стоїть колюмна „Побіди" і будинок парламенту, має бути виставлений катафальк, перед котрим відбуде ся богослуженє в присутности цілого ґарнізону. В Берлинї настав сум. На всіх державних і міских будинках а також на многих приватних домах повивішувано чорні хоругви.

Кн. Бісмарк лишив величезний маєток а завіщанє написав ще перед кількома літами. Маєтність Фрідріхсруге записав свому синови Гербертови, котрий унаслїдує по нім також титул воєводи (Herzog). Маєток єсть о кілька міліонів більший, як его доси оцінювано а готівка єсть зложена по части в анґлїйскім банку, по части у Бляйхредера в Берлинї. Самі ордери, брилянти і дарунки, які кн. Бісмарк діставав в послїдних часах, представляють вартість міліона.

Вчера вечером мав спільний міністер фінансів, Каляй, виїхати з Відня, куди вернув по своїй конференциї з Банфім в справі угоди, до Ішль, щоби там здати цісареви справу з своїх конференций. Подорожи сїй, як і взагалі нарадам в Ішль під проводом цісаря, які там мають відбути ся сими днями, приписують велику вагу. Скрайним Нїмцям смерть кн. Бісмарка пригадала знов панґерманїзм і они використовують сю нагоду до великих панґерманьских манїфестаций. В Лїнцу скликав пос. Піхлер з причини смерти кн. Бісмарка збори і постановлено устроїти велике торжество жалібне, вислати кондоленцийну телеґраму та на знак жалоби носити блаватки. Німецка партия людова має вислати депутацию на похорон покійника. Німцї з Ґрацу післали лавровий вінець і депешу, висказуючу жаль по смерти „репрезентанта ідеї німецкої єдности і творця австро-німецкого союза". Німцї в Празї постановили аж до кінця року не устроювати нїяких забав, крім тих з котрих дохід має бути призначений на борбу Німців зі Славянами.

Після вістий, які наспіли з Мадриду до

---

25)

Послїдна воля.

(Із шведского. — Віктора Гуґа Вікстрема).

(Дальше). *)

Коли замкнули ся двері за мною і забреніла вязанка ключів при витяганю ключий з дверий, перевернув ся я на солому.

Аж тепер я вже все зрозумів. Міріям, або як я її від тепер буду називати, Соня пристала длятого до мене, бо я був догідний для неї, щоби она могла мною заслонити ся; она залицяла ся до Семнолова, щоби его звабити до себе; хотіла конче виступати яко медіюм, щоби з его власних уст почути, що він признає ся до злочину, за котрий она хотіла пімстити ся на нім; була так хитра, що на кілька неділь перед наміреним убийством прилучила ся до анґлїйского товариства та говорила там о своїй наміреній вже від давна подорожи; длятого то она так дуже просила мене, щоби я не їхав за нею — отсе все стануло менї тепер зовсїм ясно перед очима якби та сїть, котрої кожду нитку я тепер вже добре знав.

Чи любила она мене? Я готов був сказати, що нї. Коли я їй признав ся, що єї люблю, а она відповіла менї: „Ти моя судьба", то хиба-ж тим не сказала менї все, що лиш було можна? Через мене мала сповнити ся єї судьба; через мене, так казало їй єї власне перечуте, зложить ся та судьба. Та пристраст на любов, з якою она припала до мене, то не було то чудне розкішне житє оази (єї слово), то був страх і обава тої кровавої ночи, яка мала настати.

Она зблизила ся до него, щоби єму житє відобрати. Семнолов не спав нїколи, не замкнувши дверий. Він єї сподївав ся, і она зайшла тихцем до него, та остаточно втопила остре оружиє в его груди.

Оттак, мусить, було при смерти Семнолова. Але нїхто в сьвітї не сьмів видобути з мене і словечка о тім.

Мене аж як би щось приголомшило, і я повалив ся якби неживий, прибитий всїм, що доокола мене діяло ся.

Що дня переслухували мене дальше — година за годиною, тиждень за тижднем. Ставили менї такі питаня, щоби я на них зловив ся, грозили, обіцювали помилуванє і велику нагороду. Тоті протоколи то були гірші, як би живцем брали мене на тортури.

Я зажадав, щоби мене віддали під опіку шведского посла. В місяць потім дістав я відповідь, що я не шведский підданий. В, йко Боб не памятав о тім, щоби мене натуралізувати [1]).

Я відкликав ся до американьского посла, але й тут дістав відповідь, що я не американьский горожанин.

Мій судя слїдчий насьмівав ся з мене, що на всї боки надармо шукаю помочи і казав:

— Ви говорите, що Ваш батько був Шведом, котрий приняв американьске горожаньство. Ваша мати була Шкоткою. Ви родили ся в Мехіку чи в Арізонї а виховували ся в Швеции. Треба би хиба всесьвітного конґресу, щоби означити, з якого Ви народу.

Коли я его просив, щоби він розвідав ся про моє давнїйше житє у Франциї, в Іспанії та в Альжірі, відповів він менї:

Хиба та обставина, що Ви були кельнером, контористом і вояком в леґії чужинців могла Вам стоити на перешкодї, щоби Ви не вступили в службу „Free Russia [2])?

Очевидно побоювали ся дуже о мою особу, бо переводили мене з одної вязниці до другої, а все в ночи. Минуло вже було кілька місяців, а я все ще не видів нічого як лиш казнї, коритарі та кримінальскі подвіря.

Протоколів вже з мене не брали. Лишили мене моїй судьбі — нехай зійду з розуму.

---

[1]) „Натуралїзувати" або „натуралїзувати ся" значить постарати ся о то, щоби когось, хто не єсть горожанином якоїсь держави, принято в звязь тої держави, надано ему право горожаньства. Услівєм до принятя чужого чоловіка в звязь якоїсь держави єсть, щоби він виказав ся, що єсть чоловіком честним і спокійним, що має якусь посїлість в новій державі або певний спосіб до житя, а в декотрих случаях мусить постарати ся і о увільненє від звязи в державі, до котрої давнїйше належав.

[2]) Чит.: „Фрі Руссія", значить „свобідна Росия". Так називала ся революцийна партия росийска, котрої проводирі сиділи в Льондонї, а мали своїх союзників і аґентів в Росиї та в декотрих більших містах европейских, головно в Парижи і в Женеві.

Парижа, Іспанія готова згодити ся на найважнїйші условя мира, поставлені їй Американцями. В наслїдок того може прийти до застановленя кроків военних і може вже в половині серпня мир буде заключений. Положене на Филипинах єсть критичне. Становиско проводиря повстанців Аґінальда непокоїть так само Іспанців як і Американців. Кажуть, що правительство американьске одержало телеґраму від ґен. Мерітто, після котрої кождої хвилї можна сподївати ся роздору з повстанцями. Ґен. Меріт буде старати ся конче довести Манїлю до капітуляциї, щоби охоронити місто від насильства повстанців.

Новинки.

Львів дня 2-го серпня 1898.

— **Іменованя.** Є. В. Цїсар іменував радника висшого суду краевого у Львові Ізид. Винницкого ц. к. радником двора при найвисшім трибуналї у Відни.

— **Відзначеня.** З нагоди 50-лїтного ювілею сьвященьства одержав Впреосьв. архіепископ вірменьский у Львові Ісаак Ісакович ордер зелїзної корони.

— **Є. Е. п. Намістник** гр. Лев Пінїньский виїхав в недїлю по полудни з Кракова до Відня, куди прибув о годинї 10-ій вечером.

— **Ректорат академії ветеринариї у Львові** оповіщує, що до принятя на звичайного слухача ветеринарийного вимагає ся подібно як до инших висших заведень наукових, сьвідоцтва зложеного іспиту зрілости з державних шкіл середних (ґімназиї або школи реальної). — Після цїсарского рішеня з дня 31 грудня 1896 час науки установлено на чотири роки. Вписи зачнуть ся з днем 1 жовтня с. р. і потягнуть ся до 8 жовтня. Вписове виносить 5 злр., чесного не платить ся. При вписї треба предложити сьвідоцтво зрілости і метрику родженя. Кандидати, котрі минувшого року не ходили до жадного наукового заведеня публичного, мають крім того предложити також сьвідоцтво моральности.

— **Іспит кваліфікацийний** для учителів шкіл народних розпічне ся перед комісиєю іспитовою в Самборі дня 12 вересня с. р. Поданя заосмотрені приписаними документами треба вносити до дирекциї комісиї екзамінацийної найдальше до 5 вересня с. р.

— **Войскові орхестри** будуть грати у Львові в місяци серпни: дня 2-го перед головною командою, дня 4-го на Високім замку, дня 9-го в Стрийскім парку, дня 11-го перед палатою Намістництва, дня 16-го перед головною командою, дня 19-го в езуїтскім огородї, дня 23-го перед палатою Намістництва, дня 25-го в Стрийскім парку, а дня 29-го серпня перед головною войсковою вартівнею.

— **Вписи учеників до семинариї учительскої в Сокали** і до руской школи вправ відбудуть ся 29, 30, і 31 серпня. На курс приготовляючий будуть приняті ученики, що скінчили з добрим поступом VI клясу шкіл 6-клясових, або другий рік V кляси шкіл 5-клясових, або також II клясу ґімназияльну, взглядно реальну, — і мають скінчених 14 лїт житя. Можуть однак бути приняті на курс приготовляючий і такі ученики, що скінчили шестий рік науки в школах низшого типу і приватно доповнили недостаючі їм відомости. Від учеників, що хотять вступити на I рік семинариї, вимагає ся укінченої з добрим поступом школи видїлової, або IV кляси ґімназияльної, взглядно реальної. — При вписї треба предложити: 1. метрику хресту в доказ укінченя 14-ого взглядно 15-ого року житя; 2. послїдне сьвідоцтво шкільне; 3) на случай перерви в науках, сьвідоцтво моральности за час перерви; 4) сьвідоцтво здоровля, виставлене повітовим лїкарем. — Іспити вступні відбудуть ся 1 і 2 вересня.

— **Стан засїві**в в Галичинї після справозданьодань, надсиланих до Rolnik-а до дня 15. липня, є такий. Живо жита зачало ся в деяких околицях (Ярославщина, Перемишльщина, Радехівщина) вже в перших днях липня, але з причини слоти протягнули ся до другої половини того місяця. Дощі вплинули не менше на збір ріпаку. Зі всїх сторін доносять, що незвезений ріпак мокне в спінках і поростає. Вигляди на добрі збори озимини погіршили ся. Збіжа, що буйнїйші, вилягли, будуть дозрівати нерівно, збір буде утруднений, а надто ще доносять з многих околиць о появі ржі на пшеници вже по оцьвітеню. Ярини переважно поправили ся по дощи і виглядають доси добре. Хміль мірний, на низших місцях жовкне. Сїна зібрано з причини зимної весни і червневої посухи менше о 30—50 %, як попередного року, а наслїдком слоти послїдних днів втратило також на якости. Відмінний образ дають справозданя з полудневого Поділя. Доносять приміром з Копичинець: „Живо жита розночато дня 14. липня. Сподївають ся богатого намолоту. Пшениця дотримала дуже красно, не вилягла. Ярі збіжа і бульби виглядають по дощи задоволяючо.“ Подібно із всхідних гірских околиць, з Кут, пишуть: „Стан засївів представляє ся дуже добре. Дощі і бурі градові нас оминали. Дасть Господь, сегорічний збір винагородить минувший рік“.

— **Сніг в серпни.** З Каринтиї доносять, що там в послїдних днях сильно позимнїло, в наслїдок чого упали в горах снїги.

— **Огні.** В недїлю, дня 31 липня по полудни, вибух огонь в Черчи коло Рогатина. Огонь при досить сильнім вітрі розширив ся скоро і знищив загороди 8 господарів. Причиною пожару був підпал. Підпалив 11-лїтний хлопчище — як кажуть — за намовою своєї матери. З погорільців лиш один не був асекурований.

— **Залюблений жебрак.** Недавно помер у Відни жебрак Кароль Райпель, котрий полишив по собі таку спадщину, якою не кождий може повеличати ся, бо аж 83.000 зр. Старий дїд записав цїлий той маєток одній молодій дівчинї, заявляючи в завіщаню, що був в нїй залюблений, хоч она того не знала.

— **Страшного злочину** допустив ся в Великім Бечкереку в Угорщинї крамар Антін Равшер. Именно в ночи зарубав сокирою сплячу свою жінку і трое дїтий, а відтак сам застрілив ся. Равшер мав відповідати перед судом за розповсюднюване фальшивої монети і гадають, що страх перед карою за то, був причиною, що він допустив ся злочину.

Господарство, промисл, торговля, ґіґієна і вихованє.

Добрі ради.

— Ще кілька слів про гливи або лопатки на сливках. Від наших читателів дістали ми з кількох сторін відповідь на наше питанє, поставлене на сім місци в ч. 149 „На-

---

Одної ночи перевели мене дальше як звичайно. Віз котив ся почерез якийсь довгий міст, заскрипіли тяжкі двері; отвирано подвіре вязниці одно за другим. Віз станув перед якимсь чорним будинком і мене пхнули в якийсь вузкий коритар. Відтак начислив я четверо сходів, котрими сходило ся на долину. Отворено двері, стухлий воздух бухнув менї в лице та почув ся глухий шум. Чи то не Нева? чи не Петро-Павловска кріпость [3])? — подумав я собі. Зробили з мене політичного вязня. Чи на цїле житє?

Я не мав анї книжки анї нїякої роботи. Малим закратованим віконцем, в горі в стели впадало трохи слабого сьвітла через кілька годин.

Менї вже було покрутило ся в голові. Приходило ся вже зійти з розуму. Я постановив відобрати собі житє.

Але чим? — В казнї не було нїчого такого. Я міг хиба лиш з мого спідного одїня скрутити собі мотузок, закинути єго на крати від вікна, а тогди — бувайте здорові!

Що за мука уплести мотузок з лахманів, що вже розпадають ся! А відтак і укрити єго так, щоби дозорець арештантів єго не побачив! Треба би бути хиба тою жінкою, що робить мережева а заразом і Касановою, щоби показати таку штуку.

Але я таки єго уплів, а крати мали кінцї, вистаючі з обох боків.

Я робив як раз веілякі проби, щоби мотузок завісити на вікнї, коли на коритари дали ся почути тяжкі кроки. Я сховав мотузок чим борше під сурдут.

То був дозорець від арештантів, що приніс вечерю: кусень чорного хлїба і води в збанку, поставив то мовчки коло дверий і пішов.

Сего вечера ще не хотїло ся менї умирати. Та й вже було за пізно, щоби я міг був добачити кінцї на кратах. Я уломив хлїба та почав їсти. Аж ось почув я щось межи зубами: кусник якогось паперу. Я вже хотїв єго кинути, коли менї прийшло на гадку, що він може задрукований; може то кусник якоїсь ґазети і можна щось прочитати.

Я розвинув єго, то був кусник білого паперу записанийількома буквами. Я прочитав: Май надію!

В голові стали менї блимати нїби тисячі сьвітел. Невже-ж хтось би на мене памятав? — Але відтак всї они знов погасли. — Може той хлїб дістав ся не тому, для котрого був призначений, або може то був лиш лютий жарт!

Але як би й не було, то ті слова піддержали мою силу. Я ще не хотїв умирати.

В тиждень опісля знайшов я знову карточку в хлїбі, а на нїй стояло: Я стережу тебе! Вийдеш на волю!

— „Я“ — писав той хтось менї незвістний. Хто би то був? Я став лїпше приглядати ся і менї здавало ся, що пізнаю письмо Сонї. О, коли так, то єсть ще ратунок для мене.

Незадовго потім перевели мене з моеї келї до другої, чистїйшої, де я вже міг скупати ся і ще инакше обчистити ся. Підстригли менї волосе і обголили, та й дали чистїйше одїне.

Потім поставили мене перед нового судию, котрого я ще не знав. Менї сказали, що пускають мене на волю, але під тим виразним условєм, щоби я до двайцять чотирох годин виніс ся з Росиї куди хочу.

Я аж не знав, що собі робити з тої радости, що вийду на волю; що побачу знову сонце, відітхну свобідно та буду міг собі сьвобідно ходити! Який же я щасливий!

Але по тім першім чувстві радости відозвала ся в менї розвага. Хто дав менї потрібні гроші на дорогу? Та же менї все забрали.

Я спитао того, що менї подав ту радістну вість: Чи можна Вас просити о одно поясненє?

Він кивнув потакуючи головою.

— Я вільнив, але маю до 24 годин вынести ся з Росиї. Коли мене арештували в Европейскім готели, мав я богато одежі і яких тисяч лїр. Чей менї то все вернуть назад.

— Хто обжалований о політичний злочин і на кім велике підозрінє, то хоч би єго й не засудили, не дістає нїчого назад. Ваше майно сконфісковане.

— А де-ж менї тепер подїти ся? Звідки-ж взяти средства на виїзд з Росиї?

— На се не можу Вам нїчого сказати, робіть, як самі знаєте.

— А коли до 24 годин не буду міг виїхати, бо не маю гроший, то що мене тогди чекає?

— Тогди Вас приарештують знову та з найблизшим транспортом арештантів вишлють на Сибір, бо Ви спротивите ся своїм судиям і воли самого царя та покажете ся недостойними тої великої ласки, яку Вам зроблено.

Отже то мене лиш на око пустили на волю. Петро-Павловска кріпость була, видко, повна вязнів і треба було кілька кель, щоби нових помістити. Двайцять чотири годин було менї вільно відотхнути сьвіжим воздухом а відтак мала розпочати ся дорога на всхід в сибірскі копальнї!

— Кілько-ж я висидїв в кримінали? — спитав я знову.

[3]) Петро-Павловская кріпость єсть серед ріки Неви на т. зв. кріпостнім острові. В кріпости тій єсть Петро-Павловска соборна церков, в котрій містять ся гробницї росийских царів. Тут єсть також найбільша і найстрашнїйша вязниця для політичних виновників, з котрої вже рідко хто виходить, скоро там раз дістане ся. Петро павловска кріпость єсть сполучена довгим мостом, званим „троіцким“, з Петербургом. З сего моста переходить ся через улицю Міліонную і площу Марсове поле над канал званий екатеринским і другий більший званий Фонтанкою.

род. Часоп.", як ще називають у нас т. зв. лопатки або голодниці на сливках, за що складаємо їм на сім місци сердечну подяку. Від п. А. Б. довідуємо ся, що в Дрогобиччині називають лопатки „гливами". Ся назва здає ся нам найкрасшою і найвідповіднїйшою, бо відповідаючо дійстнїй переміні сливок на стан хоробливий (слово „глива" походить від „гливіти", отже зміняти ся і наслідком якихсь грибк.в) і длятого будемо від тепер сеї назви уживати. — Панї Проц. пише нам, що у Волици бариловій, повіта каменецкого, називають „гливи" аби лопатки „теребухами" та їдять яко великий присмак (!). Сего року як-раз появило ся там на сливах богато глив а діти заїдають їх з хлїбом і кажуть, що они солодкі. Може бути, що гливи самі про себе не шкодять, але що й не суть здорові, то річ більше як певна, особливо же для дїтий, і длятого треба їх остерігати від їдженя глив. Впрочім коли глив богато зродить ся, то очевидно єсть велика страта на сливках, отже на що тогди сливи в саді, коли они замість сливок родять гливи? — П. К. Голом. пише нам, що в сторонах Коцурова (почта Романів) називають гливи „карбачами".

— Ростини вазонкові розмножує ся всадками в той спосіб, що бере ся молоденькі галузки з трома або чотирома листками, обтинає ся галузку гладонько понизше послїдного листка та ще й той листок стинає ся так, щоби з его хвостика остала ся лиш третина. Так готовий всадок садить ся в добру землю, перемішану з піском, а при тім уважає ся, щоби не садити за глубоко. В однім вазонку можна садити три й чотири всадки. Відтак кождий всадок, або й всї нараз вкриває ся склянками або широким слоєм склянним, а то длятого, щоби всадки під слоєм мали досить вогкости і борзо корінє пустили. Всадки не треба держати на сонци підчас найбільшої спеки. По якімсь часї відкриває ся всадки на хвилю і так призвичаює ся їх до воздуха в компатї, аж наконець і зовсім їх вже не вкриває ся. Всадки найлїпше садити або з весни або пізним лїтом.

Переписка господарска.

Господарі з Надвірної: Про управу гречки писали ми обширно в ч. 110 „Народ. Часоп." з дня 20 мая (1 червня) с. р. в „Добрих радах". Там собі прочитайте також. Мимоходом пригадуємо тут, що ті господарі, котрі передплачують нашу часопись, повинні складати собі бодай ті числа, в котрих подаємо „Добрі ради" і „Переписку", щоби на случай потреби мати їх під рукою. Вам розходить ся о пояснене такого питаня: Чи сїянє гречки по стернях єсть добре для землї чи нї? Ваші люди — кажете — сїють жито в осени по бараболи, а як жито вижнуть, то як найборше орють і сїють гречку — часом доспіє, а часом змерзне — а кождий старає ся посїяти гречку до св. Ілиї. Одні кажуть, що гречка в той спосіб землю справляє, а другі кажуть з скаргою, що земля тратить на врожайности. — Річ має ся так: Гречка не потребує богато гною, але й не любить зовсім пісної землї. Коли єї посїяти на поле, котре вже має дуже мало поживности, то она ще й ту витягне — отже господарі, котрі не знають, коли єї сїяти по стерни, будуть жалувати ся на невроджайність землї та будуть вину приписувати гречцї а не собі. Гречка сама собою не поправляє землї безпосередно, лиш ось якими способами: 1) Яко зелений гній — коли н. пр. змерзне, так, що нема вже з неї нїякого хісна, то приорати єї на зелений гній — однакож умисно на зелений гній нїхто тепер гречки не сїє. — 2) Через то, що гречка борзо росте і має богато листя, отже добре отїняє землю, то перерастає буряни, особливо перійку, душить їх і не дає їм розрастати ся, отже чистить поле. Задля того, що гречка потребує до свого повного розвою більше менше три місяцї (95 до 115 днїв) а у нас буває досить часто осінь красна і тепла, то можна єї сїяти по стерни, але на всякий спосіб трохи скорше як до св. Ілиї (20 руск. липня або 1 лат. серпня), бо під конець жовтня можуть вже єї захопити приморозки. Тепер вже важна річ знати, коли именно сїяти гречку по стерни, щоби опісля не було нарікання. Найлїпше сїяти єї в четвертім роцї по погноєню, отже н. пр. в другім роцї бараболя; по бараболи жито (але жито по бараболи не конче добре удає ся, бо приходить ся его пізно сїяти і земля за надто розбита) а по житї гречка. Можна би також сїяти аж в пятім роцї по погноєню, коли поле було добре згноєне. Жито по гречцї удає ся лиш тогди ще добре, коли земля була добре згноєна. Отже коли два господарі угноять однаково добре своє поле, а один з них посїє гречку в четвертім роцї а по нїй жито, другий же аж в пятім роцї гречку а по нїй також жито; то перший з них буде казати, що у него по гречцї земля урожайна, а другий буде жалувати ся на гречку і скаже, що она відобрала земли урожайність. Певно, що відобрала але з его вини. Він ще більше буде жалувати ся на ту неурожайність, коли поле було лихо згноєне. — **Вас. Ром. в Хор.:** 1) До попередної відповіди на питане, які чим годувати корову перед отїленем? додаємо тут ще: На 10 або 14 днїв перед отїленем треба корові давати менше паші, щоби не дуже об'їдала ся, бо об'їджена корова має тяжкий порід, западає на нестравність або запір а то дає відтак причину до горячки попородової. Аж осьмого або десятого дня по отїленю, треба корові давати більші порції. — 2) Як і чим годувати по отїленю? Зараз по породї, скоро лиш корова успокоїть ся треба їй дати теплого пійла з ґрису і соли, до чого можна ще домішати дрібку макуха. Коли би корова не могла очистити ся, то треба зварити пів кільо льняного насїня в 3 до 4 лїтрах води і заливати тим корову три рази на день. Також треба робити промивку напаром румянку три до пять разів на день. Через перших 5 до 6 днїв треба давати корові пійла і по малій порції доброго сїна. Відтак можна давати вже трошечки більші порції, але все ще уважати, щоби корова не об'їдала ся. Аж по осьми днях можна вже порції збільшити, а відтак приступити і до сильнїйшого кормленя. — 3) Заломане ратицї після того як яке оно вимагає більшої або меншої операції; часом треба ріг обтяти підкувати, рану коли яка зробила ся загоїти і т. п. Треба удати ся о пораду і поміч до ветеринаря. — 4) Чи лїпше телятко під осінь відсадити на приховок, чи продати? — се зависить не від осени, але від того, яке телятко і які средства має господар, щоби міг телятко добре підховати через зиму. На приховок найлїпше єсть задержувати друге, трете і четверте; перше телятко і пяте та дальші лїпше продавати. На зиму потребують телята теплої і здорової стайнї, богато підстілки і здорової паші. — 5) Вику на суху пашу лїпше косили тогди, коли она вже має стручки, але тогди она не добра на пашу для молочних коров.

Він став перевертати якісь папери перед собою і відповів:

— Вас арештували торік при кінци мая, а нинї маємо пятнайцятого мая, отже одинайцять і пів місяця.

Оттак минуло пять лїт часу моєї проби!

— Коли я вже маю жити лиш двайцять чотири годин, то прошу ще о послїдну ласку. Випустіть мене за дня, коли буде сонце сьвітити! Нехай ще раз єго побачу! Коли випустите мене вечером серед темноти, то скочу в Неву.

— Ви вже від тепер вільні — відповів він холоднокровно. Тут, що правда, темно але на дворі ще рано і сонце сьвітить.

В супроводї поліцияна пішов я знову коритарями без кінця сходами то в гору, то в долину почерез понурі подвіря і тяжкі брами. Я мусів прислонити собі очи рукою, щоби не осліпнути від сьвітла сонця.

В послїдній брамі поліциян відступив ся від мене і не кажучи анї слова лишив мене самого. Я опинив ся на довгім широкім мостї, котрим іде ся до великого міста з домами як палати і банями, що сьвітять ся від золота — до Петербурга.

Я спер ся на поручу та став з великим вдоволенєм втягати в себе сьвіжий, ранїшний воздух. Сонце пускало своє золотисте проміне на Неву, по синїм небі сунули ся біленькі як срібло хмарки.

Якийсь грізний голос пробудив мене з моєї задуми.

— Ступай! На кріпостнім мостї не стає ся!

Я поплів ся дальше. Не навикнувши до воздуха ішов я як пяний. Якісь люди, що ішли попри мене, стали сьміяти ся і казали:

— Дивись, якийсь, що вже з рана випив за богато „водки".

На кінци моста вчепив ся мене якийсь жебрак.

— Бога ради, дайте бідному хоч копієчку!

Гроший від мене, такого бідного, що вже нема такого другого на сьвітї! То хиба на глум! Я навіть і не глянув на него.

— Возьміть!

А відтак знову тим самим голосом: Паноньку, дайте хоч копійку!

Він наставив менї руку майже під сам ніс, а на долони у него була якась малесенька карточка. Я взяв єї і пішов дальше, але не важив ся єї читати, бо бояв ся, щоби мене хто не видів. Аж за кілька хвиль прочитав я єї:

„Ідїть на право простїсенько через велику площу до каналу і держіть сю карточку в правій руцї" — так було сказано в тій карточцї.

Я зробив так, як було сказано. Коло малого моста, котрим переходило ся через канал, стояв фіякер. Візник через кілька хвиль дивив ся уважно на мене а відтак відозвав ся: „Тут єсть віз, що Ви, пане, замовили".

Не надумуючись богато сїв я до воза. Візник затяв коні і віз покотив ся шаленим бігом. Широкі площі, церкви, палати перелїтали менї попри очи як блискавка; я мусів їх замкнути, щоби менї голова не закрутила ся.

За пів години станув віз перед якимсь будинком як палата. Брама отворила ся і я злїв з воза. Якась служниця вийшла менї на стрічу та повела мене сходами на гору до сальону, устроєного як би у якогось князя. Коли я увійшов, вибігла до мене блїда, красна женщина.

— Міріямо!

— Вілю!

Ми припали одно до другого і розплакали ся.

(Дальше буде).

ТЕЛЕҐРАМИ.

Відень 2 серпня. Є. Вел. цїсар санкціонував закон, ухвалений соймами краєвими о увільненю податку особисто-доходового від додатків краєвих. Закон галицкого сойму, призволяючий репрезентациї повітовій в Снятинї затягнути позичку в силї 20.000 зр. і взяти на себе запоруку за дальшу позичку 250.000 зр., одержав Найв. санкцию.

Відень 2 серпня. Є. Вел. Цїсар вислав кондоленцийну телеґраму до родини кн. Бісмарка і до нїмецкого цїсаря. Ґр. Ґолуховский висказав також телеґрафічно іменем правительства сочувство ґр. Гербертови Бісмаркови.

Берлин 2 серпня. З причини смерти кн. Бісмарка зарядив цїсар 8-дневну жалобу в войску а 10-дневну жалобу дворску.

Кі-Вест 2 серпня. Американцї збомбардували порт Нуевітас на Кубі і спалили тамошні фортифікациї. Іспанцї покинули місто.

Вашинґтон 2 серпня. Зміна в услівях мира, яку дало ся осягнути Камбонови, дотикає Филипиньских островів.

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий.

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера. — (Телефона число 569).